

Notat

Dato: 16.01.2017
Arkivsak: 2016/5117-2
Saksbehandlar: katclar

Til:	Utval for miljø og samferdsel Utval for opplæring og helse Utval for kultur, idrett og regional utvikling Fylkesutval
Frå:	Fylkesrådmannen

Rapport med oversikt over deltaking i internasjonale samarbeidsprosjekt 2016

Hordaland fylkeskommune har deltatt aktivt i internasjonalt prosjektsamarbeid over mange år. Dette er eit av hovudverktøya i den internasjonale strategien for Hordaland fylkeskommune. Gevinsten av internasjonalt prosjektsamarbeid for Hordaland fylkeskommune er at det bidrar til å 1) løyse regionale utfordringar, 2) byggje kompetanse, 3) finansiere regionalt utviklingsarbeid, 4) kople Hordaland fylkeskommune opp mot europeiske prosessar og 5) jamne ut sosiale og økonomiske forskjellar mellom regionar i Europa.

Med utgangspunkt i vedtekne planar og strategiar har fylkesrådmannen definert eit sett med fagområde/problemstillingar som fagleg sett er spesielt relevante å løfte inn i eit internasjonalt prosjektsamarbeid og som vil kunne gi gode effektar for hordalandssamfunnet og betre måloppnåing for Hordaland fylkeskommune. Desse ble lagt frem for utvala på [møta i juni 2016](#). Det ble samtidig vedtatt at fagutvala og fylkesutval skal ha årlege rapportar med oversikt over deltaking i internasjonale samarbeidsprosjekt, ressursbruk og måloppnåing. Internasjonalt arbeid og prosjektdeltaking skal også forankrast i Internasjonal strategi 2013-2016.

Dei mest relevante EU-programma for Hordaland fylkeskommune er EU sitt program for regional utvikling, Interreg (fleire geografiske programområde), EU sitt opplæringsprogram Erasmus+ og EU sitt forskings- og innovasjonsprogram Horisont 2020. Innanfor kultursektoren er programmet Kreativt Europa (Creative Europe) særst relevant. Norsk deltaking i Interreg-prosjekt blir finansiert over statsbudsjettet. Dei tre andre programma har Noreg og regionale aktørar tilgang til gjennom EØS-avtalen.

Denne meldingsaken gir en oversikt over aktivitetane Hordaland fylkeskommune har deltatt i eller gjennomført under desse programområde i 2016.

(1) Interreg

Hordaland fylkeskommune er aktivt deltakar i to Interreg prosjekt under programmet Interreg «Northern Periphery and Arctic»

Craft Reach

Prosjektet er eit oppfølgingsprosjekt for Economusee og Craft International. Nærings sjefen i HFK er med i styringsgruppa for arbeidet i Noreg og ein medarbeidar frå Næringsseksjon er utlånt til Norges Vel i 50 % stilling for å leie prosjektet.

Det internasjonale prosjektet er i kontinuerlig utvikling i alle 8 samarbeidslanda. Norges vel har lyst ut etter ny internasjonal koordinator som vil bli engasjert frå februar 2017.

Ved utgangen av 2016 så har to verksemder frå Hordaland, Oleana og sølvvareverksemda Arven, etablert som nye Economusee. Norges vel har gjennomført eit forprosjekt i 2016, med støtte frå Innovasjon Norge, - for utvikling av eit verksemdsnettverk for Economusea i Noreg. To nettverkssamlingar for alle Economusea er gjennomført. Norges vel søker Innovasjon Norge om eit hovudprosjekt i 2017 for dette verksemdsnettverket.

Dei neste Economuseene skal etablerast i Sogn og Fjordane, Ciderhuset med åpning 19.mai, og to i Møre og Romsdal, Volda Elektriske Mylne med åpning før sommeren og Bunadsverkstaden med tilknytning til Romsdalsmuseet til høsten 2017. Craft Reach prosjektet skal avsluttast mai 2018.

Ascent

Prosjektet Ascent (Apply Skills and Conserve our Environment with New Tools) hadde oppstartsmøte 18-21 i Donegal, Irland. Dei fem partnarane i prosjektet er Donegal County Council (IE), Newry, Mourne and Down County Council (UK), Metsähallitu Park and Wildlife (FI), Soil Conservation Service of Iceland (IS) og Hordaland fylkeskommune.

Dei ulike partnarane er no i gang med å arbeide fram ein statusrapport for eigne område, og identifisere kva for løysingar ein kan finne hjå samarbeidspartane. Det er stor vilje i prosjektet til å finne gode løysingar saman. På dette tidlege stadiet er ikkje kostnadskrevjande aktivitetar satt i gang. I Hordaland er vi i tett dialog med Odda kommune, Miljø- og klimadirektoratet og vi er i ferd med å knytte til oss andre relevante aktørar inn i arbeidet. Sidan prosjektsøknaden blei sendt er nye problemstillingar, som i utgangspunktet hadde lågt fokus, blitt viktigare og arbeidsplanen blir justert for å gi desse punkta meir plass. Det blir planlagt eit møte tidleg i mars i Skottland, som har lang og god erfaring med å få til gode løysingar for stibygging i fjellet. Her vil også aktørar frå Odda og andre delta. Det er også planlagt eit besøk til Odda og Trolltunga av partnarane frå Storbritannia og Finland, som ynskjer å være med i sti-arbeidet som er planlagt der straks snøen blir borte. Næringsseksjon brukar ein medarbeidar i 50% stilling i prosjektet.

(2) ERASMUS +

Erasmus+ er EU sitt program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett for perioden 2014-2020, og byggjer oppunder EU sin vekststrategi *Europe 2020*. Fylkeskommunen brukar EU sitt Erasmus+ program i stor grad som verkemiddel for å få ny kompetanse og erfaringsutveksling på ulike satsingsområde saman med europeiske partnarar. Det er tre hovudområder med prosjektdeltaking:

1. **Erasmus+ for fag og yrkesopplæringa- mobilitetsprosjekt:** Elevar, lærlingar og lærarar – utvekslingsopphald med skular og bedrifter i Europa /ved Opplæringsavdelinga (ein stilling)
2. **Erasmus+ for tilsette i ulike verksemdar, mobilitetsprosjekt:** Tverrsektorielle grupper (vgs-yrkesfag, arbeidsliv, off. forvaltning, frivillige org.)/ved Regionalavdelinga (RA), Internasjonal gruppe (ca. ein stilling)
3. **Erasmus+-Aktiv Ungdom – mobilitets- og nettverksprosjekt** (ca. 0,7 stilling)
Ulike prosjekttypar retta mot ungdom (mobilitet og nettverk), spesielt mot sårbare grupper/ved RA, Internasjonal gruppe.

1. Erasmus+ for fag og yrkesopplæringa – mobilitetsprosjekt 2016

Nokre av dei mest sentrale satsingsområda i Erasmus+ er kvalitet i undervisning og opplæring, innovasjon, samt kopling mellom utdanning og arbeidsliv.

EU-programmet Erasmus+ gir støtte til mange ulike typar prosjekt, men Hordaland fylkeskommune brukar hovudsakleg mobilitetsprosjekt. Det betyr at fylkeskommunen søker om midlar til å kunne sende yrkesfagelevar, lærlingar og tilsette ved utdannings- og opplæringsinstitusjonar på praksisopphald i Europa. Tilbod om å gjennomføre eit praksisopphald i utlandet er i samsvar med det overordna internasjonale arbeidet i fylkeskommunen som vektlegg at ungdom skal få internasjonal kompetanse, erfaring og medansvar.

Det er Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) som forvaltar Erasmus+-midlar i Norge, og kvart år søker Hordaland fylkeskommune om midlar på vegne av yrkesfagskular og opplæringskontor i fylket. Dei siste åra har HFK vore blant «topp to» av fylka i den norske tildelinga. I prosjektperioden

- 2014-2016 fekk HFK tildelt ca € 395.000, ca 3,6 mill NOK
- 2015-2017 fekk HFK tildelt ca € 373.000, ca 3,4 mill NOK
- 2016-2018 fekk HFK tildelt ca € 302.000, ca 3,0 mill NOK

Hordaland fylkeskommune har over lengre tid bygd opp gode system og rutinar for å søke om midlar til ulike praksisopphald for elevar, lærlingar og tilsette gjennom Erasmus+.

Mobilitetsopphald for elevar:

- 18 skular har deltatt i 2016
- 86 elevar har vore på ulike mobilitetsopphald i 2016
- Land: Danmark, Tyskland, Storbritannia, Frankrike, Slovenia, Spania, Tsjekkia, Irland, Italia
- Fagområde: Restaurant og matfag, Helse og oppvekst, Barne- og ungdomsarbeidar, Byggfag, Blomsterdekoratør, Media og kommunikasjon, Teknikk og industriell produksjon, smed-faget, naturbruk og service og samferdsel.
- Opphalda er på mellom 2 og 4 veker, ofte som del av faget yrkesfagleg fordjuping
- Opphalda gir elevane utvida kjennskap til faget sitt, dei blir introdusert for andre arbeidsteknikkar og metodar, får kjennskap til andre arbeidsverktøy og maskinar, samt at dei får utvida inter-kulturell kompetanse.
- Tilbakemeldingar frå skulane er at etter slike praksisopphald er elevane meir sjølvstendige og meir motivert. I tillegg får dei ny meistringskjensle.

Mobilitetsopphald for lærlingar:

- 10 lærlingar har vore på ulike mobilitetsopphald i 2016

- Stort sett lengre opphald på ca 3 månader (nokre har kortare opphald på rundt ein måned)
- Fagområde: Kontor og administrasjon (4), Kokk (3), Frisør (1), Industriell matproduksjon (1), Hestefag (1)
- Land: Island, Danmark, Sverige, Tyskland og Storbritannia
- Opphalda gir lærlingane utvida yrkesfagleg kompetanse der dei lærer andre arbeidsteknikkar og metodar, samt erfaring frå andre arbeidskulturar. I tillegg får dei interkulturell kompetanse og utvida språkleg kompetanse.
- Mange av lærlingane melder også tilbake at dei veks personleg – får livserfaring og blir meir sjølvstendige.
- Tilbakemelding frå opplæringskontor er at «lærlingane kjem tilbake med ny entusiasme og fagleg stoltheit». Og at «dei tar med seg nye impulsar utanfrå som gir positive ringverknader i fagmiljøet her heime».

Mobilitetsopphald for yrkesfaglærarar:

- 16 yrkesfaglærarar har vore på ulike mobilitetsopphald/hospitering i 2016
- Fagområde: Omsorgsteknologi, Aktiv omsorg innanfor helsefag, Tannhelse og naturbruk (hest)
- Land: Danmark, Storbritannia, Frankrike og Spania
- Dette er nytt for HFK Opplæringsavdelinga og i 2016 var første gang vi sendte yrkesfaglærarar på slike hospiteringsopphald i utlandet.
- Prosjekta her har vore med på å vidareutvikle undervisningsopplegg bl.an innfor helsefag: bruk av omsorgsteknologi, aktiv omsorg og opplæring for tannhelsesekretærar.
- Prosjekta har vist at det er nyttig å samarbeide på tvers av skular, og med andre aktørar som til dømes høgskulen og Bergen kommune.

2. Erasmus+ for tilsette i ulike verksemder:

Internasjonal gruppe, ved Regionalavdelinga (RA) brukar EU-programmet «Erasmus+ mobilitet for tilsette» i stort omfang som verkemiddel for å kople regionale og lokale nøkkelaktørar saman med europeiske partnerorganisasjonar, til tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid. Måla er å auke kompetansen tilpassa arbeidsmarknaden sine behov og styrke god lokal samfunns- og næringsutvikling. Vi mobiliserer til deltaking og utviklar prosjekt saman med tilsette i ulike verksemder, bedrifter, vidaregåande skule og andre opplæringsorganisasjonar, nettverksorganisasjonar, kompetansearenaer, kommunar mm. Særleg vekt er lagt på at arbeidsliv og kommunar skal samhandle med dei regionale skulane for å styrke kompetansen tilpassa arbeidsmarknaden sine behov. Fylkeskommunen skriv søknad og gir støtte i gjennomførings- og implementeringsprosessen.

Aktuelle prosjekttema i 2016 har vore m.a. utvikling av helse- og omsorgstenestene (pasientomsorg, tannhelse og velferdsteknologi), rekruttering og kvalitet i mat- og restaurantfag, fiskehandlarkompetanse, tradisjonshandtverk i yrkesopplæringa, jordbruk- og næringsutvikling, samt tiltak mot fråfall i skulen.

Tilbakemeldingane er særst gode og viser at prosjekta og i stor grad styrkar tverrsektorielt samarbeid om regionale/lokale utfordringar. Metodar, tiltak og idear har vore utveksla og gitt innsikt i korleis andre har arbeidd med liknande problemstillingar og resultat ein har funne fram til. Dei har bidrege til å forbetre eigne løysingar og gjort deltakarane merksam på problem og risiko som ein tidlegare har hatt lite fokus på.

2016 har vist ei aukande interesse og merksemd på internasjonalt samarbeid som inspirasjons- og kunnskapsarena og mobilitetane er ofte springbrett til vidare samarbeid i større prosjekt.

Prosjekt som var gjennomført i 2016:

Matarena – Matfestival Østerrike

Matarena AS hadde med seg Gunnar Nagell Dahl frå Fylkesmannen og Roberto Manuel Tanaia, kokkelærer ved Sandsli Vidaregåande Skule til matfestivalen Kulinarisches Erbe Österreich i Wien. Fokus var å lære korleis festivalen og vidaregåande skule samarbeida. Lærdomen blei implementert i årets Bergen Matfestival, der elevane ved Sandsli hadde eigen stand og deltok på kokkeshow.

Matarena AS – Praksisopphald for kokkar

Matarena har hatt en ordning der kokkar frå restaurantar i Hordaland drar på lengre opphald hos renommerte Mathias Dahlgren restaurant i Sverige. I alt 5 kokkar har vore på opphald der dei både har lært matfag hos restauranten og sett nærmare på korleis kokkeskular i området opererer.

Matarena AS – Gøteborg fiskehandlarnettverk

Til saman 12 personar drog til Gøteborg for å lære av korleis marknaden for fiskehandlarar fungerer der. Matarena hadde med seg Opplæringskontoret for fiskerifag i Hordaland, Sandsli Videregående Skole, samt 9 fiskehandlarar frå Hordaland, og lærte korleis Gøteborg har klart å styrkje kompetansen i denne næringa.

USHT – pasientsikkerhet

Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Hordaland tok med seg Lønborg vgs, Fjell Sjukeheim, og leiing innan helse frå Fjell kommune, Bergen kommune og Kvam kommune for å besøke Dansk Selskab for Patientsikkerhed i Hvidovre. Formålet var å styrkje opplæringa innan pasientsikkerhet i vidaregåande skule og dei kommunale einingane.

USHT – Tannpleie og velferdsteknologi

Det var til saman 10 deltakarar frå Åsane vidaregåande skole, den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, Universitetet i Bergen, USHT, hjemmesykepleien i Bergen, og hjemmesykepleien i Tysnes kommune. Gruppa var i Mariestad og Gøteborg for å utveksla erfaringar innan tannpleie og velferdsteknologi. Ein fekk og eit interessant nettverk for vidare samarbeid.

OT/PPT – Pluscoach

Mobilitetsopphald i Nederland for å lære meir om Pluscoach-modellen som er brukt med suksess i arbeidet med ungdom som står i fare for å falle ut av skulen. Modellen har hatt stor suksess, og ein såg nærmare på korleis ein kan nytte deira erfaring i Hordaland.

Odda kunstlager -

Jorunn Monrad, byantikvar og initiativtakar tok med seg representantar frå Odda kommune, Odda VGS, og Hardangerrådet til Milano og Firenze for å lære meir om kunstlogistikk og restaurering frå nokre av dei beste aktørane i verda. Spesielt såg ein dette opp mot opplæring i yrkesfag. Mellom anna fekk ein ny kompetanse frå Bresciani, forhandlar innan restaurering, Arteria, Italias leiende kunstlager og transportør og Centro Europeo del Restauro, en vidaregåande for restauratørar.

HFK/Hordaland bondelag – Maas en Peel

Kommunikasjonsavdelinga i HFK, Magnus Vakt skjold frå Stend vgs og Geir Totland frå Hordaland bondelag drog til Maas en Peel i Nederland. Formålet var å lære god praksis og innovasjon innan landbruk, og å sjå på nyvinningar for publikumskontakt med det offentlege. Mellom anna besøkte

ein konseptet barnefarm, "Kinderboerderijen", og såg på lavterskeltilbod for publikum på Maas en Peel rådhus.

Totalt: 46 mobiliteter til 5 ulike land. Totalt 403.000 NOK

3. Erasmus+: Aktiv Ungdom

Innvilga EU-stønad:

I 2016 fekk vi innvilga EU-stønad til 5 Erasmus+ Aktiv Ungdom prosjekt.

Målgruppe: ungdomar med spesielle utfordringar/ avbrot skulegang. Samarbeid med OT/PPT.

Hordaland fylkeskommune er koordinerande organisasjon for dei tre første prosjektane:

1. EVS¹ i Slovenia til 4 ungdomar med spesielle utfordringar. Budsjett: 11.892 euros
2. EVS i Hellas til 3 ungdomar. Lengde EVS: 6-9 mndr. Budsjett: 27.232 euros
3. EVS i Frankrike til 6 ungdomar. Lengde EVS: 2 mndr. Budsjett: 16.000 euros
4. EVS i Nederland til 2 ungdomar. Lengde EVS: 1 månad. Budsjett: 5.000 euros
5. EVS i Nederland til 8 ungdomar og 2 leiarar, i samarbeid med produksjonsskulen Hyssingen. Lengde EVS: 2 veker. Budsjett: ca. 15.000 euros

Gjennomført i 2016:

Fem Erasmus+ Aktiv Ungdom prosjekt blei gjennomført i 2016 av Hordaland fylkeskommune.

Målgruppe: ungdomar med spesielle utfordringar/ avbrot skulegang og dei som jobbar med denne målgruppa. Deltakarane i kvart prosjekt har fått eit EU-vitnemål - Youthpass.

1) MOT meets Pluscoach.

6 ungdomsarbeidarar frå Askøy kommune besøkte Nederland for å sjå nærare på korleis dei jobbar med førebyggjande tiltak ift fråfall i vgs. Deretter motteke Askøy kommune 6 nederlandske ungdomsarbeidarar. Eit samarbeid mellom Askøy kommune og OT/PPT.

Budsjett: 8.448,00 euros

2) EVS i Slovenia.

Samarbeid med OT/PPT og Røde Kors. Vi sendte 2 frivillige ungdomar som jobba med born i 2 mndr. Mål: mestring, arbeidspraksis, inter-kulturell kompetanse.

Budsjett: 5.940,00 euros

3) EVS i Portugal. Samarbeid med OT/PPT.

Vi sendte 2 frivillige ungdomar som jobba med natur-og gårdsbruk i 2 mndr. Mål: mestring, arbeidspraksis, inter-kulturell kompetanse.

Budsjett: 4.400 euros

4) EVS i Nederland. Samarbeid med Askøy kommune.

To frivillige ungdomar frå Askøy jobba med aktivitetar for born og ungdom i 1 månad kvar. Askøy kommune sendte ein ungdom og ein ungdomsarbeidar til eit planleggingsbesøk i forkant av prosjektet. Prosjekt mål: mestring, arbeidspraksis, inter-kulturell kompetanse.

Budsjett: 4.200 euros

5) EVS i Frankrike. Samarbeid med OT/PPT. Vi sendte ein frivillig ungdom som jobba med ungdomsgruppar/oppussing (2 mndr). Mål: mestring, arbeidspraksis, inter-kulturell kompetanse.

¹ European Voluntary Service

Budsjett: 2.500 euros

(3) Kreativt Europa (Creative Europe programme)

Creative Europe er eit viktig program for kulturlivet i Hordaland. I utgangspunktet går ikkje Hordaland fylkeskommune sjølv inn som aktiv søker eller partner i programmet, men oppmoder og legg til rette for at kulturlivet sjølv kan delta, ved m.a. å arrangere informasjonsmøter o.l. Det er stor interesse, spesielt i det profesjonelle kunst- og kulturlivet i fylket for Creative Europe, og Hordaland har markert seg med fleire prosjektdeltakarar dei siste åra. Hordaland fylkeskommune var sist medarrangør på informasjonsmøte for Creative Europe saman med Norsk kulturråd og organisasjonen Norske festivaler i juni 2016.

(4) EØS-midlar

EØS-prosjekt: Utveksling av gode modeller for offentlig forvaltning og tenester.

I 2016 deltok Hordaland fylkeskommune i EØS-prosjektet «Utteksling av gode modeller for offentlig forvaltning og tenester». Saman med andre nasjonale og regional aktørar la RA/Internasjonal gruppe til rette for at i alt 40 tilsette frå Kaunas by (HFK sin samarbeidsregion) og fem andre kommunar fekk møte med leiarar og rådgjevarar i fylkeskommunen og i Fjell og Kvam kommune. I flott samarbeid med dei to siste gjennomførte vi eit to-dagars programmet i juni 2016 vart desse temaene omhandla: Anti-korrupsjonsarbeid i kommunar, strategisk planlegging, samarbeid fylke-kommune, helse- og sosialtenester og internkommunalt samarbeid. Det vert oppfølging med konferanse i Kaunas i 2016, der fleire «ekspertar» frå Hordaland vil delta. Prosjektet er fullfinansiert av EØS-midlar.